

PAPER DETAILS

TITLE: Mikroekonominin Alt Disiplini Olarak Spor Ekonomisi: Kuramsal Temeller ve Türkiye'deki Konumu

AUTHORS: Selçuk Özaydin

PAGES: 35-52

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4603431>

Mikroekonominin Alt Disiplini Olarak Spor Ekonomisi: Kuramsal Temeller ve Türkiye'deki Konumu

Sports Economics as a Subdiscipline of Microeconomics: Theoretical Foundations and Its Status in Türkiye

Selçuk ÖZAYDIN^a

ÖZ

aDr Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü, İstanbul, Türkiye. / Assistant Professor, İstanbul Bilgi University, Department of Economics, İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0001-2345-6789
E-posta/E-mail: selcuk.ozaydin@bilgi.edu.tr

Sorumlu Yazar
Corresponding Author
Selçuk Özaydın

Makale Türü
Article Type
Derleme
Review Article

Geliş Tarihi
Received
12.02.2025

Kabul Tarihi
Accepted
28.04.2025

ROR ID
04pm4x478

Amaç - Tüm dünyada ekonomi biliminin saygın bir alt dalı olarak kabul gören spor ekonomisi, ülkemizde, ekonomistler tarafından henüz yeterince kabul görmemiş ve gelişimi sınırlı kalmıştır. Bu çalışma spor ekonomisinin neden mikroekonominin bir alt disiplini olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem - Bu çalışma, teorik olarak spor ekonomisi ile genel ekonomi prensipleri arasındaki kavramsal bağlantıları literatür aracılığıyla kurmaktadır.

Bulgular - Spor ekonomisi, mikroekonomik teorilerle yakından ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Türkiye'de yapılan mevcut araştırmalar daha çok spor bilimleri perspektifinden yürütülmekte olup, ekonomi disiplininin sunduğu teorik ve analitik araçlar yeterince kullanılmamaktadır. Bu eksiklik, spor ekonomisi alanında yapılan akademik çalışmaların uluslararası literatürde sınırlı bir görünürlüğe sahip olmasına neden olmaktadır.

Sonuç - Spor ekonomisinin akademik temellerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Sağlık ve tarım ekonomisi alanlarında olduğu gibi, spor ekonomisinin de bağımsız bir mikroekonomi alt disiplini olarak kabul edilmesi, akademik araştırmalara katkı sağlayarak politika yapıcılar ve spor organizasyonları için değerli içgörüler sunabilir.

Anahtar Kelimeler: Spor Ekonomisi, Mikroekonomi, Spor Piyasası

JEL Kodları: Z2

ABSTRACT

Purpose - Recognized as a respected subfield of economics worldwide, sports economics has a well-established academic and professional literature. However, in Turkey, it has yet to gain sufficient recognition among economists, limiting its development. This study aims to demonstrate why sports economics should be considered a subdiscipline of microeconomics.

Methodology - This study theoretically establishes conceptual links between sports economics and general economic principles.

Findings - It has been demonstrated that sports economics is closely related to microeconomic theories. Existing research in Turkey is primarily conducted from a sports sciences' perspective, without sufficiently utilizing the theoretical and analytical tools provided by economics. This shortcoming limits the international visibility of academic studies in Turkish sports economics.

Conclusions - The academic foundations of sports economics need to be strengthened. As in fields such as health and agricultural economics, recognizing sports economics as an independent subdiscipline of microeconomics would contribute to academic research and could provide valuable insights for policymakers and sports organizations.

Keywords: Sports Economics, Microeconomics, Sports Market

JEL Codes: Z2

1. GİRİŞ

Endüstri devriminin etkisiyle, özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında, kentleşme hızla artarak insanların büyük şehirlerde yaşamaya başlamalarına sebep olmuştur (Williamson, 1988: 289). Endüstriyel alanlarda bir arada yaşamaya başlayan insan kitlelerinin kısıtlı boş vakitlerinde eğlence ve rekreatif aktivite arayışlarına buldukları cevaplardan bir tanesi de spor olmuş (Lobmeyer & Weidinger, 1992: 311) dolayısıyla da sporun popülaritesi artarak daha çok insanın tükettiği bir meta haline gelmiştir. 19. yüzyılın sonuna gelindiğinde ise gelişmiş ülkelerde sporun toplumun bir parçası haline geldiğinin söylenebilmesi mümkün olmuştur (Curry & Jiobu, 1984: 30-37).

Özellikle Amerika kıtasında, Birinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkilerini yaşamaması sebebiyle, 20. yüzyılın başlamasıyla birlikte sporun ticarileşmesi hız kazanmış ve sporun bir endüstri haline geldiği kabul edilmiştir (Lobmeyer & Weidinger, 1992). Kıta Avrupası'nda ise, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce başlayan ticarileşme savaş nedeniyle yarım kalmış, tam olarak devam etmesi ise İkinci Dünya Savaşı sonrasını bulmuştur (Jones, 1984). Bu sebeple sporun önce ticarileşmesi ve sonrasında da profesyonelleşmesi Amerika kıtasında başlamış ve spor kulüp ve kuruluşları ilk kez Amerika kıtasında iktisadi işletmeler haline gelmişlerdir.

Tıpkı diğer sektörlerde de olduğu gibi sporda yer alan ekonomik ajanlar araştırmacıların ilgisini çekmiş ve 1956 yılında Rottenberg'in beyzbol iş gücü piyasasını incelediği ve Journal of Political Economy dergisinde yayımlanan çalışmasıyla birlikte spor ekonomisi alanı resmiyete dökülmüştür. Aradan geçen yaklaşık 70 yılda spor endüstrisindeki hızlı büyümeye paralel olarak gelişmiş ve mikroekonominin önemli alt disiplinlerinden biri haline gelmiştir. Amerikan Ekonomi Topluluğu'nun (American Economic Association) JEL sınıflandırma sisteminde kendine Z2 koduyla yer bulan spor ekonomisi, tüm dünyada kabul görmüş saygın bir alan olarak literatürde kendine yer bulmaktadır. Sadece spor ekonomisi alanına adanmış akademik dergilere ek olarak (Journal of Sports Economics, International Journal of Sports Finance, Sports Economics Review) birçok saygın ekonomi dergisi de (Journal of Applied Economics, The Journal of Industrial Economics, The Quarterly Journal of Economics vb.) spor ekonomisi alanında çalışmalar yayımlamaktadırlar. Ülkemizde genel olarak spor bilimleri dergileri spor ekonomisi çalışmalarına yer verse de (Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi, Spor Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi, Spormetre vb.) bazı sosyal bilimler ve ekonomi dergileri de zaman zaman sporla ilgili çalışmalara yer vermektedirler (Abant Sosyal Bilimler Dergisi, Yönetim Bilimleri Dergisi, İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi vb.).

Günümüzde spor endüstrisi sahip olduğu küresel popülarite sayesinde her geçen gün hızla büyümeye devam etmektedir. 21. yüzyılın ilk 10 yılında birçok ülkedeki spor harcamalarının yıllık büyüme oranları ülke ekonomilerinin yıllık büyümelerinden hızlı olmuştur (Zygband, Collignon, Sultan, Santander, & Valensi, 2011). Dünyanın en büyük spor organizasyonları (FIFA Dünya Kupası ve Olimpiyatlar) küresel birer fenomen haline gelmiş ve yarattıkları ekonomik faydalar ülkelerin GSYH'lerinde hatırı sayılır etkiler bırakmaktadır. Örneğin, 2018 yılında Rusya'da düzenlenen FIFA Dünya Kupası 2013-2018 yılları arasında ülke GSYH'sine yıllık %1 katkı sağlamıştır (Subathra vd., 2022). Bu büyüklükte ekonomik etkilerin yaratılabilmesi için yapılan harcamalar da buna paralel olarak artmıştır. Pekin'de yapılan 2022 Kış Olimpiyatları için toplam harcamanın 35 milyar avrodan fazla olduğu tahmin edilmektedir (Subathra vd., 2022). Sadece özel sektörün büyüklüğü değil, spora dair kamu harcamaları da hızla artmaktadır. Örneğin, 2022 yılında Avrupa Birliği ülkelerinde spor ve rekreatif etkinlikler için yapılan kamu harcamaları toplamı 60 milyar avroyu geçmiştir (Eurostat, 2024). Bunun yanı sıra Katar, FIFA 2022 Dünya Kupası organizasyonu için 200 milyar avrodan fazla bir harcama yapmıştır (Subathra vd., 2022).

Bu kadar büyük ve hızla büyüyen bir endüstrinin ekonomik bir bakış açısıyla ele alınması, kısıtlı kaynakların verimli kullanılması ve sürdürülebilir politikaların oluşturulması açısından son derece elzemdir. Spor ekonomisi, yalnızca finansal büyüklüklerin analizi değil, aynı zamanda mikroekonomik süreçlerin, kaynak tahsisinin ve bireylerin ekonomik kararlarının incelenmesini de içeren geniş bir disiplinler arası çalışma alanıdır. Örneğin, bir futbol kulübünün transfer piyasasındaki oyuncu seçimi, bütçe kısıtları dahilinde en yüksek performansı elde etme amacını taşıyan bir mikroekonomik süreçtir. Benzer şekilde, taraftarların bir maç biletine ödeme yapma istekliliği, gelir düzeylerine, bilet fiyatlarına ve kişisel tercihlere bağlı bir talep analiziyle açıklanabilir. Ne var ki ülkemizde bahsi geçen konulara ekonomistler şimdiye kadar çoğunlukla ilgisiz kalmıştır.

Spor piyasasının diğer mal ve hizmet piyasalarından birkaç önemli nokta ile ayrıldığını belirtmek gerekmektedir. Öncelikle spor piyasasının tüketicileri, tüketici teorisine uymayarak sıklıkla irrasyonel kararlar almaktadır. Üretici tarafında ise amaç fonksiyonları diğer piyasalardan farklılık göstermektedir. Özellikle

Avrupa liglerinde yer alan takımların birçoğu fayda maksimizasyonu amaçlamaktadırlar. Buna ek olarak üretimde serbest rekabetten söz etmek mümkün olmadığı gibi ligler ve kulüpler çoğunlukla monopolistik ya da kartel davranışı göstermektedir. Ayrıca başka hiçbir piyasada olmayan rekabet ihtiyacı dolayısıyla üreticiler arasında gelir transfer mekanizmaları bulunmaktadır.

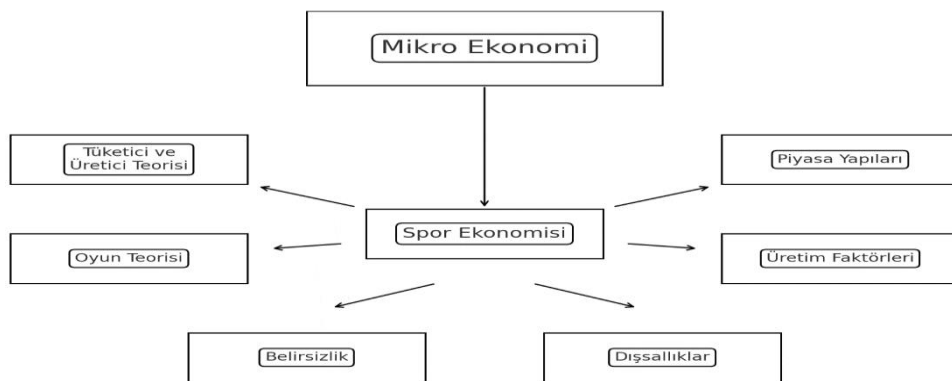
Ülkemizde spor ekonomisi alanı genellikle spor bilimciler tarafından sahiplenilmiş ve bu durum, alanın gerektirdiği teorik ve analitik derinliğin sağlanamamasına yol açmıştır. Spor bilimleri eğitimi, kısıtlı kaynakların yönetimi, ekonomik ajanların karar verme süreçlerinin analizi, politika etkilerinin değerlendirilmesi veya verimlilik ölçümleri gibi mikroekonominin temel alanlarına dair bilgi ve beceri kazandırmamaktadır. Bunun sonucunda, hem spor ekonomisi alanında çalışan akademisyenlerin uluslararası literatüre katkıları kısıtlı kalmış ve görünürlük elde edememiş, hem de akademi ve sektör arasındaki bağ zayıf kalmıştır. Bu durum, spor ekonomisinin stratejik öneminin yeterince anlaşılmasına ve sektöre yönelik akademik katkının sınırlı kalmasına neden olmuştur. Bu eksikliğin giderilmesi, alanın ekonomik temellerle desteklenmesi ve spor endüstrisinin daha verimli ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesine olanak sağlayabilir.

Ülkemizde, spor piyasası gibi kendine has özelliklere sahip, sağlık piyasası, tarım piyasası ve eğitim piyasası gibi piyasalar kendilerine ekonomi alanında yer bulabilirken spor henüz bulamamıştır. Çalışkan (2008) sağlık ekonomisinin önemini ve gelişimini vurgularken iktisadi yaklaşımların önemini ortaya koymaktadır. Cinemre ve Kılıç (2015) tarım ekonomisini “ekonominin temel ilkelerini kullanmak suretiyle, tarımdaki problemlere çözüm arayan bilim dalı” olarak tanımlarken Özenç (2024) eğitim ekonomisini ilgi alanlarını “eğitim yatırımlarının bireysel ve toplumsal getirilerini, eğitimin iş gücü piyasasına etkilerini ve eğitim harcamalarının verimliliği” olarak tanımlar. Bu çalışma benzer bir yaklaşımla spor ekonomisinin temel ekonomik yaklaşımları nasıl kullandığını ortaya koyarak literatürdeki önemli bir eksiği gidermeyi amaçlamaktadır. Cerrahoğlu (2016) çalışmasıyla spor piyasasının geldiği büyüklüğü ortaya koymuş ve spor ekonomisi alanının öneminin altını çizmeye çalışmıştır ancak spor ekonomisi alanının temelinde yatan mikroekonomik teorilerden bahsetmemiştir. Bu çalışmanın bir diğer temel amacı da önümüzdeki yıllarda spor ekonomisi alanının ekonomistler tarafından sahiplenilmesini sağlayarak alanın gelişimine katkı sağlamaktır.

2. SPOR EKONOMİSİNİN KAPSAMI

Giriş bölümünde de bahsedildiği üzere spor ekonomisi mikroekonomi ile yakın ilişki içerisinde. Şekil 1. spor ekonomisiyle mikroekonomi teorisindeki temel konular arasındaki bağlantıları özetlemektedir. Spor ekonomisi ilgili alanları spor piyasasının özel dinamiklerini dikkate alarak incelemektedir.

Şekil 1. Mikroekonomi - Spor Ekonomisi Bağlantısı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2.1. Tüketici ve Üretici Teorisi

Tüketici ve üretici teorileri, ekonominin temelini oluşturan arz ve talep dinamiklerini anlamak için kritik bir rol oynamaktadır. Spor ekonomisi bağlamında tüketiciler: taraftarlar ve spor hizmetlerini kullanan

bireylerdir. Üreticiler ise spor kulüpleri ve spor organizasyonları gibi ekonomik ajanlardır. Tüketici teorisi, bireylerin spor izleyiciliğini, spor katılımcılığını, spor ürünleri satın alma ya da yayın hizmetlerine abone olma gibi kararlarını inceler. Üretici teorisi ise spor organizasyonlarının ve spor kulüplerinin gelirlerini artırmak için bilet fiyatlama, sponsorluk anlaşmaları ve yayın hakları satışı gibi stratejilerini analiz eder. Her iki teori de spor ekonomisi alanında hayati öneme sahiptir.

Literatürde, tüketicilerin talep fonksiyonları farklı branşlar için defalarca incelenmiştir. Spor tüketicisinin talebi de kendi içerisinde spor katılımcılığı ve spor izleyiciliği olarak ikiye ayrılır. Özellikle son yıllarda artan dijital olanaklar sayesinde spor izleyiciliği de kendi içinde alt dallara ayrılmıştır. Televizyondan ve dijital mecralardan maçları izleyenlerin ya da dijital mecralardan maçların tamamını izlemeyip fakat takip edenlerin talep fonksiyonları birbirlerinden farklılık göstermektedir (Hutchins, Li & Rowe, 2019) Örneğin, Simmons (1996) İngiltere futbolundaki bilet talebini incelerken, Konjer ve diğerleri (2017) tenis maçlarının televizyondan izlenme talebini incelemiştir. Eakins (2018) ise tüketicilerin spora katılım talebini inceleyerek farklı branşlara katılım üzerindeki etkili faktörleri saptamaya çalışmıştır.

Rottenberg (1956) ile başlayan spor kulüplerinin amaç ve üretim fonksiyonlarının incelenmesi, sonraki yıllarda da spor ekonomisi literatürünün önemli bir parçası olmuştur. Spor piyasasındaki üreticiler, diğer piyasalardan farklı olarak, birbirlerinden farklı amaç fonksiyonlarına sahiptirler. Dolayısıyla spor ekonomisi endüstriyel organizasyon alanıyla da yakından ilişki içerisinde. Örneğin Kuzey Amerika profesyonel liglerindeki üreticiler kar maksimizasyonu hedeflerken, Avrupa liglerindeki üreticiler genellikle fayda maksimizasyonu hedeflemektedirler (Booth, 2009). El-Hodiri ve Quirk (1971) spor liglerini iktisadi birer üretici olarak modelleyerek amaç fonksiyonlarını incelemiş ve alan yazınındaki bir başka önemli çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Amaç fonksiyonlarına ek olarak üreticilerin göz önüne alması gereken maliyet fonksiyonları da bulunmaktadır. Spor kulüplerinin en önemli girdisi yetenek yani sporculardır. Yetenekli sporcuların maliyeti sıradan sporculardan fazladır dolayısıyla başarılı olmak için para harcanması gerekmektedir (Garcia-del-Barrio & Pujol, 2021). Spor piyasasında, doğası gereği, başarı finansal olarak da ödüllendirilir. Bu sebeple kar maksimizasyonu yapan bir spor üreticisinin maliyet minimizasyonu yapması mümkün değildir çünkü para kazanabilmek için başarıya, başarı için de yeteneğe ihtiyacı vardır. Özellikle Avrupa spor piyasasındaki kulüplerin amaç fonksiyonları sahiplik yapısına göre değişiklik göstermektedir. Sporun bir yumuşak güç unsuru olması (Dubinsky, 2019) ve özellikle bazı branşların tüm dünyada popüleriteye ve saygınlığa sahip olması, bazı yatırımcıların finansal getiri hariç başka getiriler elde etme motivasyonu spor kulüplerine yatırım yapmasına sebep olmuştur (Marin & Lee, 2020). Dolayısıyla sadece kar ya da sadece fayda maksimizasyonundan söz etmek mümkün olmamaktadır.

2.2. Oyun Teorisi

Myerson (2013) oyun teorisini, zeki ve rasyonel karar vericiler arasındaki çatışma ve iş birliği durumlarını modelleyen matematiksel modellerin incelenmesi olarak tanımlamaktadır. Spor bağlamında tanımda bahsedilen rasyonel karar vericiler, sporcular, antrenörler, yöneticiler, politika yapımcılar ve organizasyonlar şeklinde sıralanabilir. Oyun teorisi, spor ekonomisi literatüründe, bahsi geçen rasyonel karar vericiler arasındaki stratejik etkileşimleri analiz etmek için kullanılmıştır. Spor müsabakalarında sporcuların ve takımların oyun içindeki stratejileri, rakibin hamlelerini öngörme çabaları ve kazanmaya yönelik karar alma süreçleri oyun teorik olarak incelenebilir. Mottley (1954) bilimsel yöntemlerin spora uygulanmasının takım performansını arttıracak taktiklerin belirlenmesinde önemli rol oynayabileceğini savunmuştur. Bu bağlamda oyun teorisi müsabaka performansını arttıracak stratejilerin belirlenmesinde kullanılabilir.

Ayrıca, spor liglerinde ve turnuvalarında yarışmacıların rekabet politikaları, maaş sınırları ve transfer stratejileri gibi kararlar da oyun teorik bir yaklaşımla analiz edilebilir. Yayın haklarının paylaşımı, sponsorluk anlaşmaları ve lig yönetimi gibi alanlarda da farklı aktörler arasındaki pazarlık ve iş birliği süreçleri oyun teorisi çerçevesinde incelenebilmektedir. Politika yapımcılar ve organizatörler de oyun teorik yaklaşımı benimseyerek, rakiplerin, iş ortaklarının ve diğer paydaşların davranışlarını göz önünde bulunduran, stratejik ve karşılıklı etkileşime dayalı kararlar alırlar. Bu sebeplerle oyun teorik yaklaşımlar spor ekonomisi literatüründe hatırı sayılır bir yer tutmaktadır.

Örneğin, Martín ve diğerleri (2023) futbol kulüplerinin transfer stratejilerini oyun teorisi çerçevesinde inceleyerek kulüplerin oyuncuların değerinden fazla bonservis ödemelerine sebep olduğunu iddia etmektedir. Gambarelli, Gambarelli ve Goossens (2019) futbol takımlarının ofansif ya da defansif bir taktikle oynama kararını oyun teorik bir çerçevede inceleyerek ideal stratejinin belirlenmesi için bir algoritma geliştirmiş ve

bu algoritmayı gerçek bir maç ile test etmişlerdir. Lin (2014) ise voleybol branşı için maçtan önce ve maç sırasında uygulanabilecek stratejileri oyun teorisi çerçevesinde incelemiştir. Madden (2011) bütün takım sporları için geçerli olan, kulüpler ve organizasyonlar arasındaki stratejik etkileşimi oyun teorik bir biçimde incelemiştir. McGough ve diğerleri (2010) de Amerikan futbolunda oyun teorik bir yaklaşımla takımların stratejilerini ve oyun içi kararlarını analiz etmişlerdir. Haugen (2006) takım sporları için genel bir analiz gerçekleştirerek oyuncu takaslarında baskın stratejilerin takımların gelir eğrileriyle ilişkilerini incelemiştir.

2.3. Belirsizlik

Mikroekonomi perspektifinden bakıldığında, belirsizlik ve rekabet dengesi temel unsurlardır çünkü doğrudan tüketici davranışlarını, talebi ve takımlar ile liglerin stratejik hareketlerini etkiler. Rottenberg'in (1956) çalışmasında öne sürdüğü sonucun belirsizliği hipotezi (uncertainty of outcome hypothesis) spor tüketicilerinin sonucu belirsiz müsabakalara olan talebinin daha fazla olacağını öne sürmektedir. Bu hipoteze göre: taraftarlar, spor etkinliklerinin öngörülemezliğinden keyif alırlar; sonuçların belirsiz olması, favori olmayan takım ve sporcuların bile kazanma şansına sahip olması anlamına gelmektedir. Bu durumun, müsabakanın algılanan değerini artırması dolayısıyla da hem bilet, ürün ve yayın izlenme talebinde hem de ödeme istekliliklerinde yükselmeye yol açması beklenmektedir. Takımların ve sporcuların birbirine yakın güçlerde olmasıyla ortaya çıkan rekabet dengesinin, karşılaşmaların belirsizliğine katkı sağladığı ön görülmektedir. Özellikle takım sporlarında rekabet dengesini koruyabilmek adına gelir paylaşım modelleri, maaş limitleri, oyuncu seçme sistemleri gibi mekanizmalar oluşturulmuştur.

Bu hipotez yıllar içerisinde defalarca test edilmiş ve hala edilmeye devam etmektedir (Czarnitzki & Stadtmann, 2002; Eckard, 2015; Pawlowski vd., 2024). Farklı branşlar ve farklı liglerde birbiriyle uyumayan sonuçlar elde edildiği için sonucun belirsizliği hipotezi konusunda literatürde genel bir konsensusa varılamamıştır. Rekabet dengesinin artırılması için oluşturulan mekanizmaların ve mekanizmalardaki değişikliklerin etkileri de literatürde defalarca incelenmiştir (Groothuis, Hill & Perri, 2007; Totty & Owens, 2011; Kesenne, 2015).

2.4. Piyasa Yapıları

Spor ligleri yapıları gereği hiçbir zaman tam rekabet koşulları sunmamaktadır. Bir ligdeki takımların var olabilmeleri için rekabet edebilecekleri takımlara ihtiyaçları vardır (Neale, 1964). Üstelik kimi zaman takımlar beraber hareket ederek, örneğin yayın haklarının toplu olarak satılması, kartel benzeri davranışlar sergilemektedirler (Vamplew, 2022). Rekabet hukuku, serbest piyasa koşullarının sağlanması için faaliyet gösterirken spor piyasası bu alanın dışında kalmıştır ve bütün profesyonel liglerde piyasaya giriş bariyerleri mevcuttur (Leah, 2015). Bu bağlamda Kuzey Amerika'daki profesyonel spor ligleri ve Avrupa'dakiler kapalı ve açık olmaları sebebiyle ayrılmaktadırlar. Kuzey Amerika'daki liglerde alt lige düşme ya da üst lige çıkma gibi mekanizmalar olmadığı için bu ligler kapalı ligler olarak adlandırılmaktadırlar ve dolayısıyla bu liglerdeki giriş bariyerleri katıdır.

Avrupa liglerinde ise alt lige düşmek ya da üst lige çıkmak mümkün olduğu için bu ligler açık ligler olarak adlandırılmaktadırlar. Açık liglerde bariyerler teoride daha yumuşak gözüktüğü de yeni kurulan bir takımın lig sistemlerinin en alt basamağından başlaması gerekmektedir. Bu da pratikte bariyerlerin hukuki olarak olmasa bile ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan katı olduğuna işaret etmektedir. Liglerde var olan takımlar, yıllar içinde güçlü marka sadakati ve sadık bir taraftar kitlesi oluşturmuşlardır; bu durum güçlü ağ etkileri yaratmaktadır. Sponsorluklar, medya ve yerel topluluklarla kurulan mevcut ilişkiler, eski takımlara yeni bir girişimcinin aşması zor olan önemli bir rekabet avantajı sağlamaktadır.

Spor ekonomisi literatüründe spor piyasasındaki yapıları ve piyasa yapılarının etkilerini inceleyen çalışmalar yapılmaktadır. Kahn (2007) Amerikan kolej sporlarındaki yapıyı karteğe benzeterek üretim faktörlerinin finansal olarak tazmin edilmediğini ortaya koymaktadır. New ve Le Grand (1999) Premier Lig yayın haklarının toplu satılmasının nasıl monopolistik bir piyasa yarattığını ve tüketicileri etkilediğini tartışmaktadır. Bu çalışmalara ek olarak, spor ekonomisi literatüründe pazar yoğunlaşması da sıklıkla incelenmiştir. Liglerde yer alan büyük takımların hem bir sezon için hem de sezonlar arası kazanılabilecek ödüllerin ne kadarını kazandığı sadece piyasa yapılarıyla değil aynı zamanda bilinmezlik ve rekabet dengesiyle de yakından ilişkilidir. Literatürde birçok farklı lig ve turnuva için pazar yoğunlaşması incelenmiştir (Manais, vd., 2011; Ramchandani, 2012; Gerrard & Kringstad, 2023).

2.5. Üretim Faktörleri ve Verimlilik

Tüm piyasalarda olduğu gibi spor piyasasında da üretim faktörleri üretimin temelinde yatmaktadır. Diğer piyasalardan farklı olarak emeğin toplam gelirdeki payı çok daha yüksektir. Emek, sporcuları, antrenörleri ve yöneticileri içermektedir. Sermaye, spor tesisleri, antrenman ekipmanları, teknolojik altyapı gibi maddi kaynakları kapsarken, doğal kaynaklar ise spor etkinliklerinin düzenlendiği alanlar, açık hava etkinlikleri ve çevresel unsurları içermektedir.

Spor piyasasındaki iş gücü piyasası; işe alım, ücretler, sözleşmeler, mobilite ve emeklilik alanlarında diğer piyasalardan farklılıklar göstermektedir (Vamplew, 2022). Bu farklılıklar spor piyasası içerisinde de değişkenlikler göstermektedir. Bireysel sporlarda ve takım sporlarında mücadele eden sporcular arasında iş gücü piyasası açısından ciddi farklılıklar olduğu gibi, Kuzey Amerika profesyonel liglerindeki ve Avrupa profesyonel liglerindeki sporcular arasında da ciddi farklılıklar bulunmaktadır.

Spor piyasasındaki işgücü de spor ekonomisi literatüründe sıklıkla incelenmiş bir alan olarak öne çıkmaktadır. Hoang ve Rascher (1999) NBA oyuncularının kariyer kazançlarını inceleyerek farklılıklara sebep olan faktörleri ortaya koymaktadırlar. Frick (2007), Avrupa futbol pazarındaki iş gücü piyasasını, Avrupa'nın beş büyük futbol ligi üzerinden inceleyerek transferler, sözleşmeler, ücret ve mobilite konularında bulgular sunmaktadır. Allen (2015) ise NFL takımlarının iş gücü talebini inceleyerek ve oyuncuların yaşlarının, talep üzerindeki etkilerine yoğunlaşmaktadır.

Üretim faktörlerin verimli kullanımı, bütün piyasalarda olduğu gibi, spor piyasasında da rekabet avantajı sağlamaktadır (Guzmán & Morrow, 2007). Dawson ve diğerleri (2000) İngiliz futbol takımları için üretim fonksiyonları modelleyerek kulüpler ve teknik direktörler için verimlilik analizleri gerçekleştirmişlerdir. Martinez (2012) ise spor piyasasındaki en önemli üretim faktörü olan emeğin performansını ölçmek için basketbol branşında incelemeler yapmaktadır. Espitia-Escuer ve Garcia-Cebrian (2020) futbol kulüplerinin ofansif ve defansif verimliliklerini inceleyerek bunların takım performansı üzerindeki sonuçlarını ortaya koymaktadır.

2.6. Dışsallıklar

Spor ekonomisinde dışsallıklar, spor takımlarının ve etkinliklerinin üçüncü taraflar üzerindeki pozitif veya negatif etkilerini ifade etmektedir. Pozitif dışsallıklara örnek olarak, büyük spor etkinliklerinin ve profesyonel liglerin, yerel ekonomiyi canlandırması, turizmi artırması ve bölge halkı için yeni iş imkanları yaratması verilebilmektedir. Örneğin, Yaz ve Kış Olimpiyatları ya da FIFA Dünya Kupası, ev sahibi şehrin veya ülkenin tanınırlığını artırmakta, oteller, restoranlar, ulaşım ve perakende sektörlerinde artan talep sayesinde ekonomik büyüme sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, spor etkinlikleri toplumsal bağlılık ve aidiyet duygusunu güçlendirebilmekte ve insanların bir araya gelerek sosyal etkileşimlerini artırmasına katkıda bulunabilmektedir.

Negatif dışsallıklar ise spor etkinliklerinin yoğun kalabalıklar, trafik sıkışıklığı, gürültü ve çevresel kirlilik, suç oranı artışı gibi sorunlara yol açması şeklinde kendini göstermektedir. Özellikle büyük ölçekli etkinliklerde, seyircilerden kaynaklanan atık yönetimi, gürültü kirliliği ve hava kirliliği gibi çevresel etkiler ciddi problemler oluşturabilmektedir. Bunun yanı sıra, kamu kaynaklarının stadyum inşası veya altyapı projelerine yönlendirilmesi, bu yatırımların beklenen ekonomik getiriyi sağlamaması durumunda vergi mükellefleri için mali yük haline gelebilmektedir. Özellikle yerel hükümetler stadyum inşası veya altyapı iyileştirmelerine büyük yatırımlar yapmakta ya da spor kulüplerine ciddi miktarlarda destek sağlamaktadırlar. Fakat bu yatırımların, vergi mükelleflerine orantılı bir getiri sağlayıp sağlamadığı sıklıkla tartışılan bir konu haline gelmiştir.

Pyun ve diğerleri (2020) Alman futbol ligindeki takımların bulundukları şehirlerde spor katılımında pozitif bir dışsallık yaratıp yaratmadığını inceleyerek ve özellikle üst lige çıkan takımların bahsi geçen pozitif dışsallığı yarattığını ortaya koymaktadırlar. Pozitif dışsallıklarla ilgili bir diğer çalışmada ise Agha ve Rascher (2016), küçük çaplı etkinliklerin, ekonomik açıdan pozitif dışsallık yaratma konusunda, büyük çaplı etkinliklere kıyasla daha başarılı olabileceğini iddia etmektedirler. Humphreys ve Nowak (2017) bir şehirden bir diğerine taşınan NBA takımlarının gayrimenkul fiyatlarında yarattığı dışsallıkları incelemektedir. Hyun (2022) ise Güney Kore'de inşa edilen bir beyzbol stadyumunun kiralara, çevre ve gürültü kirliliği ve trafik sıkışıklığı üzerindeki negatif dışsallıklarını ortaya koymaktadır.

Spor ekonomisi literatüründe dışsallıklara yönelik bir diğer önemli konu ise düzenlenen mega etkinliklerin bıraktığı sosyal, çevresel ve ekonomik mirastır. Mega etkinlikler, sporda uluslararası ölçekte büyük çaplı organizasyonlar olup, yüksek yatırım maliyetleri, geniş katılımcı ve izleyici kitlesi, yoğun medya ilgisi ve önemli sosyal, ekonomik ve kültürel etkiler yaratmalarıyla öne çıkar. Bu tür etkinliklere örnek olarak Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupaları, Avrupa Şampiyonaları verilebilir. Yaz ve Kış Olimpiyatları'nın (Scandizzo & Pierleoni, 2018) ve FIFA Dünya Kupalarının (Montolio & Planells-Struse, 2019) etkileri literatürde sıklıkla incelenmiştir.

2.7. Spor Ekonomisi ve Diğer Alanlar

Bahsedilen temel alanlara ek olarak diğer başka alanlarda da spor uygulamalarını görmek mümkündür. Örneğin yakın geçmişte ekonominin önemli bir alanı haline gelen davranışsal ekonominin ilgi alanlarından biri de spor ekonomisi olmuştur (örn. Cao, Price & Stone, 2011; Paul, Weinbach & Humphreys, 2014; Keefer, 2021). Fai vd. (2021) spor etkinliklerini, rekabetçi bir ortamda alınan kararların, teşviklerin ve kısıtların sonuçlarını araştırırken “diğer her şeyi sabit tutma” fikrine yaklaşan, kontrol edilmiş, gerçek dünyaya ait küçük ölçekli deneyler olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla spor, doğası gereği, davranışsal ekonomi çalışmaları için uygun bir yapı sağlamaktadır. Bu sebeple davranışsal ekonomi literatürünün önemli bir parçası olan karar alma sorularını incelemek için spor verilerini kullanmaktadır.

Birçok piyasada olduğu gibi spor piyasasında da cinsiyet eşitsizliği çalışılan konulardan biri haline gelmiştir. Özellikle son yıllarda kadın sporlarına artan ilgiye paralel olarak cinsiyet ekonomisi alanı spor bağlamında da öne çıkmaya başlamıştır. Flake, Dufur ve Moore (2012) profesyonel kadın ve erkek tenisinde sporcuların gelirlerini karşılaştırmışlar ve kadın tenisçilerin erkek tenisçilerden daha az kazanç elde ettiklerini açığa çıkarmışlardır. Wicker, Breuer ve Dallmeyer (2021) Almanya'daki yarı profesyonel branşlardaki sporcuların verisiyle cinsiyetler arası gelir eşitsizliğini inceleyerek kadın sporcuların erkek sporculardan daha az kazanç elde ettiklerini ortaya koymaktadırlar. Dolayısıyla hem profesyonel hem de yarı profesyonel branşlarda cinsiyetler arası gelir eşitsizliğinin olduğunu söylemek mümkün olabilmektedir.

Bunlara ek olarak spor harcamaları kamu maliyesinin önemli ve tartışılan bir kalemi haline gelmiştir. Ülkelerin, sporu ve spor etkinliklerini yumuşak güç unsuru olarak görmeleri profesyonel spora yapılan harcamaları arttırmıştır. Kamusal spor harcamaları ile ilgili de literatürde birçok çalışma bulunmaktadır (örn. Murray, 2009; Mitchell, Spong & Stewart, 2012; Thompson & Bunds, 2022).

Ayrıca spor finansmanı ve spor kulüp ve etkinliklerinin finansal sürdürülebilirlikleri de literatürde öne çıkan bir başka alan haline gelmiştir (örn. Faccia vd., 2020; Evans, 2024). Özellikle son yıllarda Avrupa futbolundaki karar vericilerin hayata geçirdiği finansal fair-play düzenlemeleriyle birlikte kulüplerin sürdürülebilir finansal yapıları ihtiyacı artmıştır. Bu artan ihtiyaç doğrultusunda finans literatüründe de spor kulüplerinin ve organizasyonlarını inceleyen çalışmaların sayıları artmaktadır.

2.8. Türkiye'de Spor Ekonomisi Literatürü

Bu bölümde yukarıda verilen mikroekonomi alt başlıklarına göre Türkiye'deki spor ekonomisi alanına dair yapılmış çalışmalar incelenecektir. Tahmin edilebileceği üzere Türkiye'deki spor ekonomisi literatürü ağırlıklı olarak futbol ekonomisi üzerine yapılan çalışmalardan oluşmaktadır. Spor ekonomisi literatürü spor pazarlaması ve spor yönetimi literatürleriyle yakın ilişki içerisinde olsa da iktisadi bakış açısı ve araçlarıyla yapılmış çalışmalarla diğerlerini ayırmak gerekmektedir.

Tüketici teorisi bağlamında yapılan çalışmalar ele alındığında spor pazarlamasının öne çıktığı ve tüketici davranışlarının ya literatür taraması ile ya da birincil kaynaklardan toplanan verilerle incelenmeye çalışıldığı görülmektedir (örn. Ünal & Babaoğlu, 2014; Soygüden, 2020; Aydın & Kılınç, 2025). Türkiye'deki spor ekonomisi literatüründe spor tüketicisi sıklıkla incelenmiş olsa da taraftarları ya da spor tüketicilerinin çoğunluğunu kapsayan bütüncül bir talep fonksiyonu tahmin edilememiş, spor ürünlerine olan talebinin fiyat esnekliği hesaplanamamış ya da ödeme istekliliği incelenememiştir. Üretim tarafında ise, yapılan çalışmalar üretim fonksiyonlarını, amaç fonksiyonlarını ve sahiplik yapısını göz ardı ederken maliyet tarafına yönelmektedir. Bu çalışmaların da betimleyici istatistiklerden faydalanan, derin analizler sunamayan ve

ağırlıklı olarak gelir-gider tablolarını inceleyen ya da maliyetleri ve borçları analiz eden muhasebe literatürüne yakın çalışmalar olduğu görülmektedir (örn. Karabulut & Açık, 2016; Saban & Demirci, 2016; Kocaman-Bülbül, 2023).

Türkiye’deki spor ekonomisi literatüründe ne spor piyasasındaki paydaşların ne de sporcuların ve takımların arasındaki stratejik etkileşimler oyun teorik olacak bir biçimde ele alınmamıştır dolayısıyla spor ekonomisi literatürünün bu kısmında önemli bir boşluk bulunmaktadır. Bu boşluğun temel sebebi ekonomistlerin spor ekonomisi alanını sahiplenmemiş olmasıdır. Oyun teorisi mikroekonominin önemli alanlarından biri olmasına karşın ne spor bilimlerinde ne de muhasebe, maliye ya da işletme gibi disiplinlerde yer almamaktadır.

Belirsizlik, dünya spor ekonomisi literatüründe olduğu gibi Türkiye spor ekonomisi literatüründe de çok büyük bir alan kaplamaktadır. Hem belirsizlik hem de rekabet dengesi, başta futbol olmak üzere, yıllar içerisinde defalarca incelenmiştir. (örn. Kara vd., 2017; Görün, 2020,). Rekabet dengesi popülerliği sebebiyle ekonomistler tarafından da çalışmalara konu edilmiştir (örn. Halıcıoğlu, 1998; Filiztekin, 2004; Özaydın, 2024a). Belirsizlik ve rekabetçi denge konusunun literatürde bu kadar büyük bir yer kaplamasının temel sebebi kullanılan metodolojinin betimleyici istatistiklerden faydalanması ve ampirik çalışma yapmak için gerekli araçların ekonomi dışı disiplinler tarafından da kullanılmasıdır.

Mikroekonominin bir diğer önemli alt alanı olan piyasa yapıları Türkiye’deki spor ekonomisi literatüründe kendine pek yer bulamamıştır. Piyasa yapılarına dair yapılan çalışmalar sadece pazar yoğunlaşmasına odaklanmaktadır. Spor ekonomisi literatüründe, pazar yoğunlaşması sıklıkla rekabet dengesi ve belirsizlikle ilişkilendirildiği için yapılan çalışmalar da bu bağlamdadır (örn. Kara vd., 2017; Dilek & Kesgingöz, 2020). İstisnai bir çalışma Üçışık ve Ekren (2000) tarafından yapılmış ve spor sektörünün piyasa yapısı teorik bir biçimde ele alınmıştır.

Üretim faktörleri ve verimlilik Türkiye spor ekonomisi literatüründe ilgi çeken konular arasında yer almaktadır. Doğru (2008) futbol piyasası için olası bir tavan ücret politikasını teorik olarak, Ötken ve Çolakoğlu (2017) da basketbol branşında tavan ücret politikasını NBA ve Türkiye Ligi karşılaştırması yaparak incelemektedirler. Şaşmaz-Ataçocuğu ve Zelyurt (2016) profesyonel futbol emek-sermaye ilişkisini inceleyerek emek tarafında yaşanan sorunları ortaya koymaktadırlar. Verimlilik tarafında ise özellikle parametrik olmayan yöntemler aracılığıyla spor piyasası sıklıkla incelenmektedir (örn. Sönmez & İçöz, 2014; Ayyıldız & Murat, 2018; Çokpartal & Yenel, 2021). Bu çalışmalara ek olarak parametrik yöntemler ve diğer yaklaşımlarla spor kulüplerinin verimliliğine dair çalışmalar da mevcuttur (örn. Keskin & Öndes, 2020; Özaydın & Donduran, 2020).

Spor piyasası hem negatif hem pozitif dışsallıklar yaratabilmektedir. Ne var ki Türkiye spor ekonomisi literatüründeki dışsallık çalışmaları tamamen pozitif dışsallık odaklıdır. Hem spor katılımının yarattığı pozitif dışsallıklar (örn. Aydın, 2015; Aydoğdu & Kırıl, 2017) hem de profesyonel sporun yarattığı dışsallıklara yönelik (örn. Ay & Aktuğ, 2021) çalışmalar bulunmaktadır. Türkiye’nin mega etkinliklere ev sahipliği yapma hevesi ve 2027 Avrupa Oyunları’nın İstanbul’da yapılacağı göz önüne alındığında dışsallıklar son derece önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır. Özellikle spor turizminin son yıllardaki gelişimiyle birlikte dışsallıklara yönelik çalışmaların artması beklenmektedir.

Spor ekonomisinin kesiştiği finans ve kamu maliyesi gibi diğer alanlarda da Türkiye literatüründe çalışmalar yapılmaktadır. Kulüp ve spor organizasyonlarının finansmanı ve borsada işlem gören takım hisselerinin performansları ve de spordaki kamu politikaları ve yatırımları literatürde sıklıkla incelenmektedir (örn. Devecioğlu, 2004; Koçdemir, 2020; Sunay, 2023; Özaydın, 2024b).

3. TARTIŞMA

Türkiye’deki spor ekonomisi literatürü özellikle son yıllarda ivme kazanarak büyümektedir. Fakat bu çalışmanın da esas yapılma amacı olan, spor ekonomisinin ekonomistler tarafından sahiplenilmesi hala gerçekleşmemektedir. Bu durum özellikle yapılan ampirik çalışmaların belli bir seviyeden öteye geçememesine sebep olmaktadır. Ekonomi eğitimi sunduğu teorik perspektifin yanı sıra veri analizi konusunda da çok önemli araçlar sunmaktadır. Bu araçlardan yoksun yapılan ampirik çalışmalar

betimleyicilikten öteye geçememektedir. Güvenilir kantitatif sonuçlar ortaya koyabilmek için ekonomi bilimine ihtiyaç duyulmaktadır (Pinto, 2011).

Şaşmaz-Ataçoğlu (2023) spor ekonomisi alanında yazılan lisans üstü tezlerin temalarını ve metodolojilerini incelemektedir. Yazılan tezler; Borsa, Spor Ekonomisi, Spor Pazarlaması, Spor Medyası ve Futbol Ekonomisi temalarında ayrılmıştır. Bu çalışmada incelenen 50 lisansüstü tezin %76'sı ekonomi/iktisat dışı programlarda tamamlanmıştır. Gene bu çalışmaya göre spor ekonomisi temasında yazılan tezlerin yalnızca %7'si ekonomi/iktisat programında yazılmış olup hiçbir ekonometrik yöntemler kullanmamış ve betimleyici istatistiklerle yapılmıştır. Futbol Ekonomisi temasında tamamlanan lisansüstü tezlerde ekonomi/iktisat programlarının ağırlığı daha fazla olmasına rağmen bu çalışmalardan yalnızca iki tanesi ekonometrik yöntemler kullanarak yapılmıştır. Kalan tezler ise ya betimleyici istatistiklerden ya da literatürden faydalanan bulgular ortaya koymaktadır.

Spor ekonomisi alanının görünürlüğünün ve saygınlığının artırılması için bu alanın mikroekonominin bir alt dalı olarak kabul edilmesi son derece önemlidir. Spor ekonomisi her ne kadar spor yöneticiliği programlarıyla ilişkilendirilse de çok yakın zamana kadar spor yöneticiliği akademik camiası da bu alanı resmi olarak tanımamıştır. 2024 Ekim ayı doçentlik kriterlerinde ilk kez “spor ekonomisi” anahtar kelimesi kendine Spor Yönetimi bilim alanı altında yer bulmuştur. Fakat bu çalışmada ortaya konduğu üzere spor ekonomisi aslında mikroekonominin bir alt dalıdır. Bu sebeple Spor Yönetimi bilim alanının altında yer alıyor olması, Mikro Ekonomi bilim alanının altında da yer almasına engel olmamalıdır. Güncel doçentlik temel alanları, bilim alanları ve anahtar kelimeleri incelendiğinde bazı konuların birden fazla alanın ilgi alanında olduğunun kabul edildiği görülebilmektedir. Örneğin, Sağlık Ekonomisi bir yandan Sağlık Bilimleri temel alanının altında bir bilim alanı olarak yer alırken, bir yandan da hem Mikro Ekonomi hem de Sosyal Politika bilim alanlarının altında anahtar kelime olarak yer almaktadır. Bu konuda bir diğer örnek olarak da Tarım Ekonomisi gösterilebilir. Tarım Ekonomisi hem Ziraat, Orman ve Su Ürünleri temel alanının altında bir bilim alanı olarak yer alırken hem de Mikro Ekonomi bilim alanının altında bir anahtar kelime olarak yer almaktadır.

Spor ekonomisi alanı tıpkı sağlık, eğitim, tarım ekonomisi alanları gibi ekonomistler tarafından oluşturulmuştur. 20. yüzyılın ortasında literatürün ilk çalışmaları yapılmış ve o günden beri ekonomistler tarafından kabul görmüştür. Ülkemizde ise yıllardır spor ekonomisine dair çalışmalar yapıyor olsa da bir alan olarak yeni yeni kabul görmeye başlamıştır. Spor ekonomisinin hangi temel bilim alanına ait olduğuna dair akademi içerisinde bir tartışma ya da çatışma olmadığı gibi ortak bir kanıya da varılamamıştır.

4. SONUÇ

Spor tüm dünyada milyonlarca insan tarafından takip edilen ve sevilen bir kültürel fenomendir. Dolayısıyla birçok öğrenci de sporu sever ve takip eder. Bu nedenle spor ekonomisi, lisans mikroekonomi derslerinde öğrenilen temel ekonomik kavramların spor piyasasına uygulanması ve pekiştirilmesi için bir fırsat sunabilir. Piyasadaki ekonomik ajanların yani organizasyonların, liglerin, kulüplerin, oyuncuların, taraftarların, sponsorların, medyanın ve kamu kuruluşlarının davranışlarını belirlemede temel mikroekonomi kavramların kullanılması öğrencilerin konuya hakimiyetlerini geliştirmeleri için yardımcı olabilir.

Öte yandan bir elin sayısını geçmeyecek kadar branş ve sporcu hariç ülkemiz sporda istediği başarıları yakalayamamaktadır. Dolayısıyla ülkemizdeki sporun gelişmesi için de ekonomistlerin spor ekonomisi alanının sahiplenmesi hayati önem taşımaktadır. Verimlilikten, stratejik karar vermeye, kamu politikalarından dışsallıklara sporda başarı üstünde kritik önem arz eden faktörlerin ekonomistler tarafından değerlendirilmesi ülkemizin sahip olduğu potansiyeli gerçekleştirmesi adına faydalı olabilir.

Örneğin, geçmiş yıllarda Süper Lig'de sıklıkla değişen yabancı kuralının hem finansal etkileri hem de oyuncu performanslarına etkileri hem literatüre hem de kulüplere katkı sağlayacak önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'de hem amatör hem profesyonel branşlardaki önemli problemlerden biri düşük ilgi ve seyirci sayılarıdır. Bu konuda spor tüketicilerinin talep fonksiyonlarının tahmin edilmesi ve etkili faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörler aracılığıyla tüketimin artırılması konusunda fayda sağlayabilir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizdeki spor kulüplerine yabancı yatırımcıların ilgisi bulunmaktadır. Göztepe Spor Kulübü ülkemizde yabancı yatırımcıların çoğunluk hissesine sahip olduğu ilk futbol kulübü olmuştur. Yabancı yatırımcıların hem kulüp üstündeki hem de lig üstündeki etkilerinin incelenmesi de spor ekonomisi alanının

ilgi alanıdır. 2024/2025 sezonu içerisinde Süper Lig'deki yapının değişmesi ve tekrar playoff sisteminin getirilmesi gündeme gelmişti. Tüketici talebini arttırma umuduyla turnuva dizaynında yapılması planlanan bu değişikliğin, rekabet dengesi ve bilinmezlik üzerindeki olası etkilerinin de iktisadi bir perspektiften ele alınması gerekmektedir. Bahsi geçen bu konuların ve birçok benzer konunun incelenmesi ve etkilerinin saptanması ancak ekonomi teorisi ve ilgili araçlarla mümkün olabilir.

Hem Kuzey Amerika ülkelerinde hem Avrupa ülkelerinde spor ekonomisi hem saygın hem de yenilikçi bir mikroekonomi alanı olarak yükselmektedir. Önceden de belirtildiği üzere ekonomistlerden spora ilgi duyan ve çalışmalar yapanlar olmuşsa da (örn. Karacan, 1967; Halıcıoğlu, 1998; Filiztekin, 2004) spor ekonomisi alanı halen bu kesim tarafından göz ardı edilmektedir. Ülkemizin hem spordaki potansiyeli hem de ayırdığı kaynakların büyüklüğü göz önüne alındığında, Türkiye'deki spor ekonomisi alanı yenilikçi ve prestijli çalışmalar yapmak için de alan akademisyenlerine fırsatlar sunmaktadır. Bu doğrultuda, hem spor ekonomisi disiplininin ekonomistler tarafından kabul görüldüğünün ortaya konması hem de bu alanda çalışmak akademisyenlerin teşvik edilmesi için “spor ekonomisi” anahtar kelimesinin, tıpkı sağlık ekonomisi ve tarım ekonomisi gibi, Mikro Ekonomi bilim alanı altına eklenmesi elzemdir.

Etik Beyan: Yazar bu çalışmanın etik kurul izni gerektiren bir çalışma olmadığını beyan etmiştir. Aksi bir durumun tespiti halinde Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazar(lar)ına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %100'dür.

Çıkar Beyanı: Yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

İntihal Beyanı: İthenticate yazılımıyla makalenin benzerlik taraması yapılmıştır.

Lisans: Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) Lisansı ile lisanslanmıştır.

KAYNAKÇA

- Allen, W. D. (2015). The demand for younger and older workers: Patterns from NFL labor markets. *Journal of Sports Economics*, 16(2), 127-158. <https://doi.org/10.1177/1527002512462583>.
- Ay, Ş., & Aktuğ, S. (2021). Futbol endüstrisi ile bölgesel kalkınmanın sağlanması: Siirt ili örneği. *Atlas Journal*, 7(38), 1483-1499. <https://doi.org/10.31568/atlas.643>.
- Aydın, M. (2015). Bisiklet kullanımının ortaya çıkardığı pozitif dışsallıklar. *Dokuz Eylül University Journal of Graduate School of Social Sciences*, 17(3). https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/120614/mod_resource/content/0/bisiklet%20kullan%C4%B1m%C4%B1nda%20pozitif%20d%C4%B1nC5%9F%C5%9Fall%C4%B1k.pdf.
- Aydın, Y., & Kılınç, K. (2024). Taraftarlıkta Marka Sadakatinin Lisanslı Spor Ürünleri Satın Alma Tercihine Etkisi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 86-101. <https://doi.org/10.29157/etusbed.1522005>.
- Aydoğdu, A., & Kırılı, H.. (2017). Turizmde atlı spor kümelenmesi: Kastamonu ve Daday için karma bir analiz. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/27739/294685>.
- Ayyıldız, E., & Murat, M. (2018). Türkiye Süper Ligi'nin veri zarflama analizi ile değerlendirilmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 73-86. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/498833>.
- Booth, R. (2009). Sports Economics. *The Australian Economic Review*, 42(3), 377-85. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8462.2009.00562.x>.
- Cao, Z., Price, J., & Stone, D. (2011). Performance Under Pressure in the NBA. *Journal of Sports Economics*, 12(3), 231-252. <https://doi.org/10.1177/1527002511404785>.
- Cerrahoğlu, N. (2016). Spor Ekonomisi Bilim Dalının Gelişim Analizi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(27), 309-329. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/comuybd/issue/43601/533908>.
- Çalışkan, Z. (2008). Sağlık ekonomisi: Kavramsal bir yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(2), 29-50. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/huniibf/issue/7871/315862>.
- Cinemre, H. A., & Kılıç, O. (2015). Tarım ekonomisi. Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi.
- Curry, T. & Jiobu, R. (1984). Sports a Sociological Perspective. New Jersey: Prentice Hall.
- Czarnitzki, D., & Stadtmann, G. (2002). Uncertainty of outcome versus reputation: Empirical evidence for the First German Football Division. *Empirical Economics*, 27, 101-112. <https://doi.org/10.1007/s181-002-8361-7>.
- Çokpartal, C., & Yenel, F. (2021). Altyapı organizasyonlarının futbolcu yetiştirme verimliliği üzerine bir inceleme: Beşiktaş JK örneği. *Arasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 96-108. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ejsse/issue/61512/936836>.
- Dawson, P., Dobson, S., & Gerrard, B. (2000). Estimating coaching efficiency in professional team sports: evidence from English association football. *Scottish Journal of Political Economy*, 47(4), 399-421. <https://doi.org/10.1111/1467-9485.00170>.
- Devecioğlu, S. (2004). Halka arz edilen spor kulüplerinin sportif başarıları ile piyasa değerleri arasındaki ilişki. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 11-18. <https://doi.org/10.1501/Sporm0000000020>.
- Dilek, S., & Kesgingöz, H. (2020). Relationship Between Success and Competition: The Analysis of Selected European Football Leagues. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 966-988. <https://doi.org/10.15869/itobiad.696881>.
- Doğru, C. (2010). Futbol endüstrisinde rekabetçi dengenin oluşturulmasına matematiksel bir yaklaşım: ücret tavanı modeli. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (4). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/202025>.

- Doria, M., & Nalebuff, B. (2021). Measuring competitive balance in sports. *Journal of Quantitative Analysis in Sports*, 17(1), 29-46. <https://doi.org/10.1515/jqas-2020-0006>.
- Dubinsky, Y. (2019). From soft power to sports diplomacy: a theoretical and conceptual discussion. *Place Branding and Public Diplomacy*, 15, 156-164. <https://doi.org/10.1057/s41254-019-00116-8>.
- Eakins, J. (2018). An analysis of the determinants of sports participation and time spent in different sporting contexts. *Managing Sport and Leisure*, 23(3), 157-173. <https://doi.org/10.1080/23750472.2018.1527713>.
- Eckard, W. (2015). The Uncertainty-of-Outcome Hypothesis and the Industrial Organization of Sports Leagues: Evidence From U.S. College Football. *Journal of Sports Economics*, 18(3), 298-317. <https://doi.org/10.1177/1527002515576002>.
- El-Hodiri, M., & Quirk, J. (1971). An Economic Model of a Professional Sports League. *Journal of Political Economy*, 79(6), 1302-1319. <https://doi.org/10.1086/259837>.
- Espitia-Escuer, M., & Garcia-Cebrian, L. I. (2020). Efficiency of football teams from an organisation management perspective. *Managerial and Decision Economics*, 41, 321-338. <https://doi.org/10.1002/mde.3102>.
- Eurostat (2024). Government expenditure on recreational and sporting services. Avrupa Komisyonu. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_expenditure_on_recreational_and_sporting_services#:~:text=In%20absolute%20terms%2C%20EU%20general,2021%20\(see%20Table%201\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_expenditure_on_recreational_and_sporting_services#:~:text=In%20absolute%20terms%2C%20EU%20general,2021%20(see%20Table%201)) adresinden 20.03.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Evans, R. (2024). The S-Score of financial sustainability for professional football clubs. *Journal of Sports Economics*, 25(3), 322-345. <https://doi.org/10.1177/15270025231222634>.
- Faccia, A., Mataruna-Dos-Santos, L., Helú, H., & Range, D. (2020). Measuring and monitoring sustainability in listed European football clubs: A value-added reporting perspective. *Sustainability*, 12(23), 9853. <https://doi.org/10.3390/su12239853>.
- Fai, C., David, S., & Benno, T. (2021). Sport as a behavioral economics lab. CREMA working paper, no. 2021-20. Center for Research in Economics, Management and the Arts (CREMA), Zürich. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/234635/1/2021-20.pdf>.
- Filiztekin, A. (2004). Türkiye Birinci Futbol Ligi'nde rekabet, 1990-2004. https://myweb.sabanciuniv.edu/alpayf/files/2010/04/futbol_sept04.pdf.
- Flake, C. R., Dufur, M. J., & Moore, E. L. (2013). Advantage men: The sex pay gap in professional tennis. *International Review for the Sociology of Sport*, 48(3), 366-376. <https://doi.org/10.1177/1012690212442166>.
- Frick, B. (2007). The football players' labor market: empirical evidence from the major European leagues. *Scottish Journal of Political Economy*, 54(3), 422-446. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9485.2007.00423.x>.
- Gambarelli, D., Gambarelli, G. & Goossens, D. (2019). Offensive or defensive play in soccer: a game-theoretical approach. *Journal of Quantitative Analysis in Sports*, 15(4), 261-269. <https://doi.org/10.1515/jqas-2017-0071>.
- Garcia-del-Barrio, P., & Pujol, F. (2021). Recruiting talent in a global sports market: appraisals of soccer players' transfer fees. *Managerial Finance*, 47(6), 789-811. <https://doi.org/10.1108/MF-04-2020-0213>.
- Gerrard, B. and Kringstad, M. (2023), "Dispersion and persistence in the competitive balance of North American major leagues 1960-2019", *Sport, Business and Management*, 13(5), 640-662. <https://doi.org/10.1108/SBM-03-2023-0028>.
- Görün, L. (2020). 2018-2019 Sezonu Spor Toto Süper Lig'de rekabetçi denge. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 65-79. <https://doi.org/10.17155/omuspd.615996>.
- Groothuis, P. A., Hill, J. R., & Perri, T. J. (2007). Early Entry in the NBA Draft: The Influence of Unraveling, Human Capital, and Option Value. *Journal of Sports Economics*, 8(3), 223-243. <https://doi.org/10.1177/1527002505281228>.

- Guzmán, I., & Morrow, S. (2007). Measuring efficiency and productivity in professional football teams: evidence from the English Premier League. *Central European Journal of Operations Research*, 15, 309-328. <https://doi.org/10.1007/s10100-007-0034-y>.
- Halıcıoğlu, F. (1998). Türkiye 1. Profesyonel Football Ligi rekabet düzeyi: 1958–1998 (No. 0508003). Munich: University Library of Munich. <https://econwpa.ub.uni-muenchen.de/econ-wp/othr/papers/0508/0508003.pdf>.
- Haugen, K. (2006). An Economic Model of Player Trade in Professional Sports: A Game Theoretic Approach. *Journal of Sports Economics*, 7(3), 309-318. <https://doi.org/10.1177/1527002504272941>.
- Hoang, H., & Rascher, D. (1999). The NBA, exit discrimination, and career earnings. *Industrial Relations: A Journal of Economy and Society*, 38(1), 69-91. <https://doi.org/10.1111/0019-8676.00110>.
- Humphreys, B., & Nowak, A. (2017). Professional sports facilities, teams and property values: Evidence from NBA team departures. *Regional Science and Urban Economics*, 66, 39-51. <https://doi.org/10.1016/j.regsciurbeco.2017.06.001>.
- Hutchins, B., Li, B., & Rowe, D. (2019) Over-the-top sport: live streaming services, changing coverage rights market and the growth of media sport portals. *Media, Culture & Society*, 41(7), 975-944. <https://doi.org/10.1177/0163443719857623>.
- Jones, S. (1984). The economic aspects of association football in England, 1918-39. *The International Journal of the History of Sport*, 1(3), 286-299. <https://doi.org/10.1080/02649378408713553>.
- Hyun, D. (2022). Proud of, but too close: the negative externalities of a new sports stadium in an urban residential area. *The Annals of Regional Science*, 68(3), 615-633. <https://doi.org/10.1007/s00168-021-01095-6>.
- Kahn, L. (2007). Markets: Cartel Behavior and Amateurism in College Sports. *Journal of Economic Perspectives*, 21(1), 209-226. <https://doi.org/10.1257/jep.21.1.209>.
- Kara, O., Pehlivan, M., Tiryaki, K., & Bayhan, M. (2017). Türkiye Basketbol Liglerinin Rekabet Yapısı Ve Spor Endüstrisi İle İlişkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 213-237. <https://dergipark.org.tr/en/pub/itobiad/issue/31835/357667>.
- Karabulut, R., & Açıak, M. (2016). Amatör Spor Kulüplerinin Kuruluşu, Kuruluş Maliyeti ve Vergilendirilmesi: Bir Amatör Futbol Takımı Kuruluş Örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 270-283. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/269317>.
- Karacan, N. (1967). Türkiye profesyonel futbol liginde rekabet derecesi artıyor mu, azalıyor mu? İstatistik bir yaklaşım. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 1(4), 82-94. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iuifm/issue/828/9054>.
- Keefer, Q. (2021). Sunk costs in the NBA: the salary cap and free agents. *Empirical Economics*, 61, 3445-3478. <https://doi.org/10.1007/s00181-020-01996-z>.
- Kesenne, S. (2015). Revenue sharing and absolute league quality; talent investment and talent allocation. *Scottish Journal of Political Economy*, 62(1), 51-58. <https://doi.org/10.1111/sjpe.12062>.
- Keskin, H. İ., & Öndes, H. (2020). Seçilmiş Avrupa futbol kulüplerinin etkinliğinin ölçülmesi: vza ve panel tobit modeli. *Sosyoekonomi*, 28(43), 153-174. <https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2020.01.09>.
- Bülbül-Kocaman, G. (2023) Spor Endüstrisinde Hedef Maliyetleme: Okçuluk Sektörü Üzerine Bir İnceleme. *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 25-37. <https://dergipark.org.tr/en/pub/makusbd/issue/80976/1381560>.
- Koçdemir, M. (2020). Türkiye futbol federasyonu mali verilerinin amatör futbolun finansmanı açısından analizi. *Gaazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 93-106. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1031761>.
- Konjer, M., Meier, H., & Wedeking, K. (2017). Consumer Demand for Telecasts of Tennis Matches in Germany. *Journal of Sports Economics*, 18(4), 351-375. <https://doi.org/10.1177/1527002515577882>.

- Leah, F. (2015). On the Antitrust Exemption for Professional Sports in the United States and Europe. *Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal*, 22(1). <http://digitalcommons.law.villanova.edu/mslj/vol22/iss1/2>.
- Lobmeyer, H., & Weidinger, L. (1992). Commercialism as a Dominant Factor in the American Sports Scene: Sources, Developments, Perspectives. *International Review for the Sociology of Sport*, 27(4), 309-326. <https://doi.org/10.1177/101269029202700403>.
- Madden, P. (2010). Game Theoretic Analysis of Basic Team Sports Leagues. *Journal of Sports Economics*, 12(4), 407-431. <https://doi.org/10.1177/1527002510381721>.
- Manasis, V., Avgerinou, V., Ntzoufras, I., & Reade, J. J. (2011). Measurement of competitive balance in professional team sports using the Normalized Concentration Ratio. *Economics Bulletin*, 31(3), 2529-2540.
- Marin, B., & Lee, C. (2020). Exploring new trends of sport business: Japanese companies' investment in ownership of foreign football clubs. *Sport in Society*, 23(12), 2031-2054. <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1817897>.
- Martín, G. R., García, C. M., Sánchez, F. J., & Navarrete, Á. F. (2023). The wisdom of crowd, real option and game theory decisions: can they be used by clubs to improve their investment in football players? *Managerial Finance*, 49(6), 1036-1055. <https://doi.org/10.1108/MF-05-2022-0230>.
- McGough, E., Clemons, C., Ferrera, M., Norfolk, T., & Young, G. (2010). A Game-Theoretic Approach to Personnel Decisions in American Football. *Journal of Quantitative Analysis in Sports*, 6(4), 1-15. <https://doi.org/10.2202/1559-0410.1255>.
- Montolio, D., & Planells-Struse, S. (2019). Measuring the negative externalities of a private leisure activity: hooligans and pickpockets around the stadium. *Journal of Economic Geography*, 19(2), 465-504. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbx041>.
- Mottley, C. M. (1954). The application of operations-research method to athletic games. *Journal of the Operations Research Society of America*, 2(3), 335-338. <https://pubsonline.informs.org/doi/pdf/10.1287/opre.2.3.335>
- Myerson, R. (2013). Game Theory. Massachusetts: Harvard University Press.
- Neale, W. (1964). The peculiar economics of professional sports. *Quarterly Journal of Economics*, 78(1), 1-14. <https://doi.org/10.2307/1880543>.
- New, B., & Le Grand, J. (1999). Monopoly in sports broadcasting. *Policy Studies*, 20(1), 23-36. <https://doi.org/10.1080/01442879908423764>.
- Ötcan, C., & Çolakoğlu, T. (2017). Salary Cap system in NBA and adaptability to Turkish basketball leaguespNBA'de uygulanan Salary Cap sistemi ve Türkiye basketbol liglerine uyarlanabilirliği. *Journal of Human Sciences*, 14(1). <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4450/2152>.
- Özaydın, S. (2024a). Süper Lig'de Azalan Gelirler Rekabetçi Dengeyi Nasıl Etkiliyor?. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 19(4). . <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.77646>.
- Özaydın, S. (2024b). Spor Yatırımlarının Verimlilik Analizi-İstanbul İli Örneği. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(3), 798-811. <https://doi.org/10.11616/asbi.1391240>.
- Özaydın, S., & Donduran, M. (2020). Efficiency analysis of social performance – the case of Turkish Super League. *International Journal of the Economics of Business*, 27(3), 391-409. <https://doi.org/10.1080/13571516.2020.1787786>.
- Özenç, Y. (2024). Eğitim ekonomisinde temel kavramlar. *Uluslararası Düzce Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 103-116. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijdes/issue/89490/1542852>.
- Paul, R., Weinbach, A., & Humphreys, B. (2014). Bettor Belief in the “Hot Hand”: Evidence From Detailed Betting Data on the NFL. *Journal of Sports Economics*, 15(6), 636-649. <https://doi.org/10.1177/1527002512465414>.
- Pawlowski, T., Rambaccussing, D., Ramirez, P., Reade, J., & Rossi, G. (2024). Exploring entertainment utility from football games. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 223, 185-198. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2024.04.018>.

- Pinto, H. (2011). The role of econometrics in economic science: An essay about the monopolization of economic methodology by econometric methods. *The Journal of Socio-Economics*, 40(4), 436-443. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2011.04.011>.
- Pyun, H., Kim, J., Schlesinger, T., & Matto, L. (2020). Positive externalities from professional football clubs in the Metropolitan Rhine-Ruhr, Germany: Trickle-down effects associated with promotion and relegation. *Sustainability*, 12(20), 8638. <https://doi.org/10.3390/su12208638>.
- Rottenberg, S. (1956). The Baseball Players' Labor Market. *Journal of Political Economy*, 64(3), 242-58. <https://doi.org/10.1086/257790>
- Şaşmaz-Ataçocuğu, M. (2023). Akademik Bir Alan Olarak Spor Ekonomisi: Türkiye'de Spor Ekonomisi Tezleri ve Yaygın Temalar. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 203-228. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.343>.
- Şaşmaz-Ataçocuğu, M., & Zelyurt, M. (2016). Profesyonel futbolda emek-sermaye ilişkileri: alt liglerde ücret, sosyal güvence ve sendika olgusu üstüne nitel bir çalışma. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 99-115. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/355518>.
- Saban, M., & Demirci, F. (2016). Finansal fair play ve Türkiye'deki dört büyük futbol kulübünün uyum düzeyinin incelenmesi. *Financial Analysis/Mali Çözüm Dergisi*, 26(137), 25-49.
- Scandizzo, P., & Pierleoni, M. (2018). Assessing the Olympic Games: The economic impact and beyond. *Journal of Economic Surveys*, 32(3), 649-682. <https://doi.org/10.1111/joes.12213>.
- Simmons, R. (1996). The demand for English league football: a club-level analysis. *Applied Economics*, 28(2), 139-155. <https://doi.org/10.1080/000368496328777>.
- Soygüden, A. (2020). A study of consumer behavior in sports. *Journal of International Social Research*, 13(70). <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/a-study-of-consumer-behavior-in-sports.pdf>.
- Sönmez, H., & İçöz, C. (2014). Avrupa futbol liglerinin etkinliklerinin veri zarflama analizi ile değerlendirilmesi. *İktisadi Yenilik Dergisi*, 2(1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iy/issue/22655/241960>.
- Subathra, S., Sivanesan, K., Narmadha, M., Senthikumar, K., Alkitani, M., Essa, M. M., & Walid Qoronfleh, M. (2022). Economic implications of hosting FIFA World Cup—A study with special reference to South Africa, Brazil, Russia and Qatar. *FIFA*, 73-94. <https://squ.elsevierpure.com/en/publications/economic-implications-of-hosting-fifa-world-cup-a-study-with-spec>.
- Sunay, H. A. K. A. N. (2023). Kamu spor yatırımları ve özel spor işletmeleri. *Şura Akademi*, (3), 11-23. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3594760>.
- Thompson, A., & Bunds, K. (2022). Stadia and community stewardship: community benefits and public finance for New York's Yankee Stadium. In T. Kellison (Ed.), *Sports Stadiums and Environmental Justice* (pp. 129-142). New York: Routledge.
- Totty, E., & Owens, M. (2011). Salary caps and competitive balance in professional sports leagues. *Journal of Economic Educators*, 11(2), 46-56. <https://libjournals.mtsu.edu/index.php/jfee/article/view/1474/1056>.
- Üçışık, H. F., & Ekren, N. (2000). Spor sektörünün piyasa yapısı: teorik bir yaklaşım. *Marmara Üniversitesi, III. Spor Bilimleri Kongresi*, 11-13.
- Ünal, H., & Babaoğlu, A. (2014). A research on the levels of conscious consumerism of the sport consumer Spor tüketicilerinin bilinçli tüketicilik düzeyleri üzerine bir araştırma. *Journal of Human Sciences*, 11(1), 992-1003. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/2838>.
- Vamplew, W. (2022). *Sports Economics for Non-Economists*. London: Routledge.
- Wicker, P., Breuer, C., & Dallmeyer, S. (2023). The gender earnings gap among elite athletes in semi-professional sports. *Managing Sport and Leisure*, 28(6), 583-600. <https://doi.org/10.1080/23750472.2021.1944819>.
- Willamson, J. (1988). Migrant Selectivity, Urbanization, and Industrial Revolutions. *Population and Development Review*, 14(2), 287-314. <https://doi.org/10.2307/1973573>.

Zygband, P., Collignon, H., Sultan, N., Santander, C., & Valensi, U. (2011). Sports Market. Paris: A.T. Kearney. https://www.kearney.com/documents/291362523/291364094/Sports_Market.pdf/c9e7b15f-c9a1-370e-6b0c-3de3591f9050?t=1687444595000.

EXTENDED ABSTRACT**Sports Economics as a Subdiscipline of Microeconomics: Theoretical Foundations and Its Status in Türkiye****INTRODUCTION AND PURPOSE**

With global popularity, the sports industry continues to expand. In the early 21st century, sports-related expenditures in many countries outpaced overall economic growth rates (Zygband et al., 2011). Understanding sports from an economic perspective is essential for efficient resource use and sustainable policies. Sports economics covers not just financial aspects but also microeconomic processes, resource allocation, and individual decision-making. However, in Turkey, sports economics has yet to gain sufficient recognition among economists, limiting its development. This study aims to demonstrate why sports economics should be considered a subdiscipline of microeconomics.

THEORETICAL FRAMEWORK

The Industrial Revolution accelerated urbanization, leading to growing interest in sports as a form of recreation (Williamson, 1988). By the late 19th century, sports had become a significant part of society in developed countries (Curry, 1984). In North America, sports commercialization grew rapidly in the early 20th century, transforming sports into a major industry (Lobmeyer & Weidinger, 1992). In contrast, European sports commercialization also started in the 20th century but it was disrupted and resumed only after World War II (Jones, 1984). This led to the early professionalization of sports in North America, where clubs first became economic enterprises. Interest in the economic aspects of sports led to the establishment of sports economics as a field in 1956, when Rottenberg analyzed baseball's labor market in the *Journal of Political Economy*. Since then, sports economics has grown alongside the industry and is now a recognized subdiscipline of microeconomics. It is classified as "Z2" in the American Economic Association's JEL system.

METHODOLOGY

This study establishes conceptual links between sports economics and general economic principles using microeconomic theory. It examines the significance of fundamental economic concepts such as consumer and producer theory, market structures, game theory, and externalities in the context of the sports industry. By drawing on existing research in the literature, it demonstrates how economic frameworks shape decision-making processes and industry dynamics in sports.

RESULTS

Consumers in sports include fans and participants, while producers include clubs and leagues. Consumer theory examines decisions such as attending matches and purchasing merchandise, while producer theory analyzes revenue strategies like ticket pricing, sponsorships, and broadcasting rights (Simmons, 1996; Eakins, 2018). Sports leagues do not operate under perfect competition. Teams depend on competitors to function, making their structure unique (Neale, 1964). Some leagues engage in cartel-like behavior, such as collectively selling media rights (Vamplew, 2022). Studies show that leagues like the English Premier League create monopolistic markets (New & Le Grand, 1999). Game theory is used to analyze strategic interactions in sports, including player transfers, salary caps, and in-game decisions. Martín et al. (2023) found that game theory explains inefficiencies in football transfer markets, while McGough et al. (2010) studied strategic decision-making in American football. Rottenberg's (1956) *Uncertainty of Outcome Hypothesis* suggests that fans prefer matches with unpredictable results, making competitive balance crucial. However, research results vary across different sports and leagues (Czarnitzki & Stadtmann, 2002; Pawlowski et al., 2024). Mechanisms such as revenue-sharing and salary caps help maintain balance. In the sports industry, labor (players, coaches, and managers) is the most significant factor, followed by capital (stadiums, equipment) and natural resources (venues). Efficient management of these resources enhances competitiveness (Guzmán & Morrow, 2007).

Studies have modeled production efficiency in football clubs (Dawson et al., 2000; Martinez, 2012). Sports create both positive and negative externalities. Events boost tourism and local business but also cause issues like traffic and security concerns. Research shows that relocating NBA teams affects real estate prices (Humphreys & Nowak, 2017), and studies analyze the long-term impact of mega-events like the Olympics (Scandizzo & Pierleoni, 2018).

DISCUSSION

In Turkey, sports economics has been largely studied by sports scientists rather than economists, limiting its analytical depth. Unlike health, agriculture, and education, which have well-developed as microeconomics' subdisciplines, sports economics remains underdeveloped. The lack of collaboration between academia and the industry has hindered strategic policies and efficiency in Turkish sports. Fields such as health economics (Çalışkan, 2008) and agricultural economics (Cinemre & Kılıç, 2015) are well-established, but sports economics has yet to gain similar recognition. Previous studies (Cerrahoğlu, 2016) highlighted the industry's growth but did not explore its microeconomic foundations. Integrating sports economics into microeconomics, similar to health and agricultural economics, could enhance its academic and practical impact.

Sports is a globally followed phenomenon, making it an effective way to teach economic concepts. Applying microeconomic theories to leagues, clubs, and fans can improve students' understanding of economics. Despite its potential, Turkey has struggled to achieve sustained sports success. Economic analysis could help address key factors such as resource allocation, strategic decision-making, and policy-making. Given the global rise of sports economics, Turkey should encourage economists to engage in the field. Although some Turkish economists have studied sports (e.g., Karacan, 1967; Halıcıoğlu, 1998), the field remains overlooked. Recognizing sports economics as a legitimate subdiscipline of microeconomics—similar to health and agricultural economics—would support academic development and improve the sports industry's efficiency in Turkey.